

Asia: _VN/20396/2020

Valtioneuvoston asetus kunnan maksuosuudesta ja nopean laajakaistayhteyden vähimmäisnopeudesta laajakaistahankkeessa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lapin liiton lausunto asetusluonnokseen laajakaistarakentamisen tuesta 1.12.2020

Lapin liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto.

Laajakaistayhteyksien tuki on välttämätöntä alueille, joilla ei ole vastaavaa kaupallista tarjontaa. Nopeiden ja luotettavien yhteyksien välttämättömyys on korostunut koko Suomessa kevään 2020 aikana ja on nähty, että tietoliikenneyhteydet ovat perusinfra digitaalisten palvelujen toiminnalle, kehittämiselle ja laajalle käyttöönnotolle.

Laajakaistalain toteuttamiseen liittyvään asetukseen Lapin liitto edellyttää seuraavia muutoksia:

1§ Kuntien rahoitusosuus

Lapin liitto esittää, että kunnan omarahoitusosuudesta tulisi kokonaan luopua. Mikäli kunnalla ei ole mahdollisuutta rahoittaa hankkeita, joutuvat Suomen kansalaiset keskenään eriarvoiseen asemaan. Valtion tuki tulee olla vähintään 66% ja nostaa mielellään samalle tasolle, kuin maaseuturahaston kyläverkkohankkeille myöntämän tuki eli 70%. Näin voitaisiin eri tukimahdollisuuksia käyttää joustavasti ja ne olisivat tukiehdoiltaan hyvin samankaltaisia. Kunnat voisivat lisäksi halutessaan osallistua ryhmäpoikkeusasetuksen puitteissa hankkeiden tukemiseen, julkinen tuki kun voi olla enintään 100% tukikelpoisista kustannuksista. Tämä parantaisi harvaan asuttujen alueiden hankkeiden toteutumista ja kannattavuutta.

Mikäli kuntien osuutta kuitenkin joudutaan perimään. Asetukseen esitetyt kuntien maksuosuuskriteerit ovat kestävämmät erityisesti Lapin kuntien kannalta, koska niissä ei huomioida lainkaan alueiden laajuutta. Rakentamiskustannukset ovat useissa Lapin kunnissa moninkertaiset maantieteellisesti pienempiin kuntiin verrattuna. Aikaisemman laajakaista-hankkeen yhteydessä laskettiin kustannuksia Lapin alueella ja esim. Enontekiön kunnassa asukaskohtainen kustannus 8 % kuntaosuudella laskettuna vuonna 2009 oli 169 €/asukas ja nykyisen asetus esityksen mukainen 33 % kuntaosuus nostaisi kustannukset 697€/asukas. Tällaiset kustannukset ovat väestöltään pienen kunnan rahoitettaviksi ylivoimaisia nykyisessä kuntien taloustilanteessa. Lisäksi kustannuksia nostaa tukikelpoisen alueen laajentuminen edelliseen ohjelmaan verrattuna. Markkinaehtoinen rakentaminen ole juurikaan edennyt näinä vuosina. Yhtään tarjousta ei kaupallisilta operaattoreilta saatu Enontekiölle eikä moneen muuhunkaan Lapin kuntaan edellisen laajakaistahankkeen aikana järjestetyillä tarjouskierröksillä. Kaikkiaan vuonna 2009 maakuntien liittojen laatimasta laajakaistarakentamisen hankeohjelmasta Suomessa ja Lapissa on toteutunut vasta noin puolet ja toteutumatta ovat monet laajat harvaan asutut alueet. Useilla kunnilla ei ole ollut taloudellisia edellytyksiä toteuttaa hankkeita, vaikka niiden kuntaosuus olisi ollut ”vain” 8%. (Vuonna 2009 Lapissa 8 % kuntaosuuden kunnissakin kustannukset vaihtelivat 40 - 188 €/asukas). Suurimman asukaskohtaisen kustannuksen kunnissa verkko onkin jäänyt rakentamatta. Lapin liitto edellyttää, että kunnan laajuus ja rakennettavan verkon pituus/kustannukset on otettava huomioon kuntien maksuosuuksien määrittelyssä.

Lisäksi tulee tehdä erilliskäyttö kaikkein laajimpien harvaanasuttujen kuntien laajakaistan rakentamiseen. Näiden kuntien rahoitusosuus tulee määrittellä laajakaistaverkon kustannusten varmistuttua selvitysvaiheen tai kilpailutuksen jälkeen niin, että kunnan rahoitusosuus ei ylitä koko maan asukaskohtaisia keskiarvokustannuksia. Vain näin voidaan turvata kuntien ja asukkaiden tasapuolinen kohtelu ja rakentaa laajakaista kaikkien saataville myös harvaan asutuilla alueilla.

Kuntaosuuden kriteereiksi esitetty omarahoituksen perustuminen taseen kumulatiiviseen yli/alijäämään, tulee poistaa kriteereistä, koska sillä ei ole merkitystä hankkeen taloudellisen onnistumisen eikä kunnan sitoutumisen näkökulmasta.

2§ Nopean laajakaistan vähimmäisnopeus

Aiemassa lakiluonnoksessa lähtökohtana oli, Marinin hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti, että tukea voitaisiin myöntää nopeiden laajakaista-yhteyksien eli vähintään symmetrisen nopeudeltaan 100 Megabittiä sekunnissa mahdollistavien yhteyksien rakentamiseen. Nyt käsiteltävänä olevassa esityksessä tukiohjelman ehtoja muutettaisiin siten, että tukikelpoiselta nopealta laajakaistayhteydeltä ei vaadittaisi enää lataus- ja lähetysnopeuden symmetrisyyttä. Tuettavien laajakaistayhteyksien pitäisi kuitenkin edelleen olla edistyksellisiä ja tasalaatuisia myös ruuhka-aikaolosuhteissa.

Tässä esityksessä on myös tukikelpoisuutta laajennettu langattomiin paikallisiin toteutuksiin ja miniminopeuksien ja laadun osalta ollaan menossa taaksepäin. Nopeus vaatimuksista ei pidä tinkiä esityksen mukaisesti, kun hallitusohjelmassa on sitouduttu 100megaan ja 1gigan nousuun. EU:n vuoden 2025 tavoitteena on, että kaikilla olisi mahdollista saada käyttöönsä 100megan yhteys, joka on nostettavissa 1gigaan ja nykyinen esitys ei edistä EU:n tavoitteen saavuttamista. Sinällään symmetrisyys ei ole välttämätön, jos paluusuunnankin nopeus on tulkittavissa edistykseksi eli vähintään 100 megaa. Operaattorit myyvät tällä hetkellä kuluttajille esimerkiksi 300/100megaa tai 1000/500megan liittymiä eli epäsymmetrisiä, mutta paluusuunnan nopeus kuitenkin aiemman lain mukaisesti 100megaa (vuoden 2009 taso edistyksestä viestintäpalvelusta). Ei voi olla niin, että jos vuonna 2009 katsottiin edistykseksi nopeudeksi 100megaa niin vuonna 2020 se olisi vain 21megaa.

Kauhanen Ritva
Lapin liitto - Ritva Kauhanen